

NVE
Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua,
0301 Oslo
Epost: nve@nve.no

Oslo, 31.05 2015

Deres ref.: 201502327-4

Søknad fra Oslo kommune om midlertidig senkning av Nøklevann under rehabilitering av dammen – Høringssvar fra Østmarkas Venner

Sammendrag

Østmarkas Venner har forståelse for at dammen på Nøklevann må rehabiliteres men vi vil imidlertid advare mot det hastverket som Oslo kommune legger opp til. Nøklevann er en av de største bynære innsjøene i Oslo og rekreasjonsverdiene knyttet til vannet og området rundt er av særlig stor betydning. Området representerer også store naturverdier og fungerer som viktig levested for planter og dyr.

Østmarkas Venner peker på manglende vurderinger i søknaden knyttet til både deler av det biologiske mangfoldet og brukerinteressene i området. Vi er særlig bekymret for at Sørlimyra ser ut til å bli tørrlagt i store deler av anleggsfasen. Vi mener søknaden mangler vurderinger om faren for utrasinger langs breddene og faren for at torven i myra kan kollapse. Videre påpeker vi manglende vurderinger av konsekvenser av nedtapping knyttet til beveren i området.

Konsekvenser av uttak av vann fra Lutvann i anleggsfasen til snøproduksjon er ikke godt nok utredet. Vi anmoder NVE om å beregne hvor lang tid det tar å heve vannstanden i Lutvann igjen. Hensynet til brukerinteressene ved Lutvann må avveies opp mot hensynet til snøproduksjon ved Skullerud.

Vi er særlig skeptisk til søknadens manglende vurderinger av den samlede belastningen av området i forbindelse med nedtappingen av vannet og den videre anleggsfasen. Vi kan heller ikke se at søknaden og dens vedlegg er behandlet etter gjeldende verneforskrift for deler av området. Vi påpeker også at anleggelse av sandstrender er søknadspliktig etter forurensningsloven.

Østmarkas Venner slutter seg derfor til uttalelsen fra NRPK og NPF og ber om at NVE sørger for at Oslo kommune utsetter rehabiliteringen av dammen til høsten 2016. Vi ber også om at det legges opp til en prosess med befarings og aktiv involvering av interessenter som tar tilstrekkelig hensyn til de omfattende brukerinteressene og naturverdiene i området.

1 Om Østmarkas Venner

Østmarkas Venner (ØV) med sine drøyt 4000 medlemmer har som formål å bidra til å bevare Østmarka som natur- og friluftsområde for dagens og kommende generasjoner. ØV skal blant annet arbeide for å bevare markagrensa og ta vare på Markas innhold, ved å hindre tekniske inngrep som forringer Østmarka som naturområde. Vi vil også sikre det enkle friluftslivet og unngå motorisert og støyende aktivitet i Marka. På denne bakgrunnen ønsker ØV å gi en uttalelse vedrørende Oslo kommunes søknad om midlertidig senkning av Nøkle vann. Vi ønsker å opplyse om at ØV ikke har egne ansatte og at saksbehandling derfor gjøres på fritida av styremedlemmer. Med så kort høringsfrist har vi derfor hatt begrenset med tid til å sette oss inn i sakens dokumenter og undersøke tidligere saker som berører vassdraget f.eks. lekkasjene fra Lutvann til Romeriksporten.

2 Oppsummering av søknaden

Dam Nøkle vann tilfredsstiller ikke myndighetenes krav til flomavledning, stabilitet, beredskapsmessig tapping og instrumentering for damklasse 3. Oslo kommune vann- og avløpsetaten (VAV) vil rehabilitere dammen og søker derfor om tillatelse til å senke vannstanden i Nøkle vann til LRV (158,5 moh) fra sommeren 2015 til våren 2016. Nedsenkingen innebærer at vannspeilet i Nøkle vann senkes med omtrent 5,5 m.

Anleggsarbeidene er planlagt å starte 1. september, og nedsenkingen må starte 20. juli for å bli ferdig i tide. Dette forutsetter en senkehastighet på 15 cm pr døgn. Søker anslår at friluftaktiviteter i og rundt vannet blir vanskelig å utføre fra ca. 1. august. For at vannet skal bli fylt opp av naturlig tilsig våren 2016 er det planlagt at anleggsarbeidene må ferdigstilles i god tid før snøsmeltingen 2016.

Vann- og avløpsetaten har tappet noe vann fra Nøkle vann til snøproduksjon ved Skullerud. Fordi Nøkle vann vil være nedsenket sesongen 2015-2016 søker Vann- og avløpsetaten i tillegg om å få tappe Lutvann inntil 30 cm fra 1. november 2015 til 1. april 2016 hvis dette viser seg nødvendig til samme formål.

3 ØVs merknader til søknaden

Østmarkas Venner takker for at NVE har sendt oss saken på høring. Dere angir at dere ønsker tilbakemelding på hvilke allmenne interesser som blir berørt av senkingen og forslag til avbøtende tiltak.

Innledningsvis vil vi bemerke at i søknaden fra VAV hevdes det at ... *En rekke aktuelle friluftsansjoner, idrettslag, bydeler og bymiljøetaten har allerede fått informasjon ved kopi av søknad om dispensasjon fra markaloven som inneholder mange av de samme opplysningene som denne søknaden.* Østmarkas Venner har ikke mottatt denne eller fått annen informasjon fra Oslo kommune eller andre om dette tiltaket før NVEs brev datert 8. mai 2015 som dessuten har svært kort høringsfrist. Vi står på kopilista til VAV men har ikke mottatt kopien og vi mener dessuten at Oslo kommune ikke har handlet i tråd med Markaloven når de ikke har sendt byggesaken på ordinær høring til Markaorganisasjonene.

3.1 Om Nøklevann og allmenne interesser

Nøklevann er en av de største bynære innsjøene i Oslo. Siden innsjøen ble tatt ut av drikkevannsforsyningen i Oslo i 1983 har innsjøen og området rundt utviklet seg til å bli et av Oslos og landets aller viktigste friluftslivsområder. Området ble i 1999 kåret som det viktigste friluftslivsområdet i Oslo og Akershus. Det er derfor knyttet meget store allmenne interesser til innsjøen og området rundt. Bydel Østensjø hvor innsjøen ligger har nærmere 50 000 innbyggere som er flittige brukere av området. Området brukes også mye av innbyggere fra bydelene Alna, Nordstrand og Søndre Nordstrand, samt folk fra de sentrumsnære bydelene. I helgene hele året rundt er det flere tusen mennesker som bruker Nøklevannsområdet til ulike friluftaktiviteter. Vi har etter skjønn forsøkt å sette brukerinteressene opp i en matrise og angi brukerinteressenes viktighet til ulike årstider.

Brukerinteresser/årstid	Vinter	Høst og vår	Sommer
Fisking	**	*	**
Friluftsliv rundt vannet	**	***	***
Bading		*	***
Padling og roing		**	***
Skigåing	***		
Skøyter	* kort sesong		
Turgåing på isen	***		

Selv om tiltaket er av midlertidig karakter så er det meget store brukerinteresser som blir berørt og vi synes søknaden i for liten grad synliggjør dette.

3.2 Sørlimyra

Av kart som er vedlagt søknaden framgår at det er store områder som blir tørrlagt ved senking av vannstanden med 5, 5 meter. Etter vårt syn kan det se ut som om konsekvensen blir størst ved Sørlimyra som ser ut til å bli tørrlagt. Vi er særlig bekymret for det området og fare for utrasninger langs breddene og at torven i myra kan kollapse. Vi synes at problematikken er dårlig belyst i søknaden.

3.3 Hauktjern friluftslivsområde

Den nordre delen av Nøklevann og nesten hele Lutvann ligger i Hauktjern friluftslivsområde som ble vernet etter § 11 i Markaloven av Kongen i statsråd høsten 2013. Vi kan ikke se at søknaden og dens vedlegg er behandlet etter gjeldende forskrift for området hvor det i § 3 heter at ... *området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre friluftslivs- og naturopplevelsesverdiene ... drenering eller annen form for tørrlegging.*

3.4 Om senkning av vannstand i Lutvann

Vann- og avløpsetaten har tappet noe vann fra Nøklevann til snøproduksjon ved Skullerud. Fordi Nøklevann vil være nedsenket sesongen 2015-2016 søker Vann- og avløpsetaten i tillegg om å få tappe Lutvann inntil 30 cm fra 1. november 2015 til 1. april 2016 hvis dette viser seg nødvendig til samme formål.

På grunn av behandling av konsesjonssøknaden av lekkasjene til Romeriksporten har NVE meget grundig dokumentasjon angående Lutvann. Lutvann har et meget lite nedbørsfelt på 1.44 km². Innsjøen har et maksimumsdyp på 53 m og dypet sammen med lite nedbørsfelt gjør at vannet har en meget lang teoretisk oppholdstid (16 år). Innsjøen er derfor er meget stor sårbarhet for senket vannstand. Når vannstanden i Lutvann senkes kunstig tar det i normal til tørt år lang tid før innsjøen når sin opprinnelige vannstand. Vi anmoder NVE om å foreta en beregning av hvor lang tid det tar å heve vannstanden i Lutvann igjen og bruke den kunnskapen ved vurdering av om senkning av vannstanden i Lutvann skal tillates. Her må hensynet til brukerinteressene ved Lutvann som er like store som ved Nøklevann avveies opp mot hensynet til snøproduksjon ved Skullerud.

3.5 Bever

De siste årene har beverfamilier hatt tilhold i Nøklevann og særlig ved kanalene i Sørlimyra til stor glede for små og store på tur både sommer som vinter. Beveren er som kjent sårbar for senking av vannstand, og etter vår mening vil senket vannstand vinterstid ha negative følger. Dette har sammenheng med beverens vinterdepot som ligger under vann og dens tilgang til sin hytte. Vi kan ikke se at dette er vurdert i søknaden eller dens vedlegg.

3.6 Anleggelse av sandstrender

I søknaden nevnes at Oslo kommune akter å anlegge eller rehabiliterer sandstrender flere steder langs Nøklevann i forbindelse med senkningen. Dette ser Østmarkas Venner på som et positivt tiltak så fremt det gjøres etter en faglig vurdering, men det virker ikke som om Oslo kommune er klar over at anleggelse av sandstrender er søknadspliktig etter forurensingsloven. Det er Fylkesmannen i Oslo og Akershus som er myndighet.

4 Anmodning om utsettelse og befaring

Styreleder i Nøklevann ro og padleklubb (NRPK) har i samarbeid med Norges Padleforbund utarbeidet en uttalelse til denne søknaden, som er sendt NVE. I denne uttalelsen kommer de med en sterk anmodning til NVE om å gjennomføre en befaring på Nøklevann så snart som mulig. Dette for å synliggjøre konsekvensene av en senkning på så kort varsel, og i felleskap drøfte hvilke tiltak som kan iverksettes og hvordan tilrettelegge for mulig aktivitet når dammen skal utbedres. NRPK og NPF ber om at Oslo kommune utsetter rehabiliteringen av dammen til høsten 2016, slik at klubben kan ta hensyn til anleggsarbeidet i planleggingen av sesongen 2016.

Østmarkas Venner støtter denne anmodningen på grunn av de store allmenne interessene som er knyttet til innsjøen og området rundt. Vi ber NVE om ikke å gi tillatelse til oppstart av rehabiliteringen før sommeren 2016. Vi ber NVE om å arrangere befaring med hovedfokus på området ved demningen hvor anlegget til NRPK ligger, samt Sørlimyra. Østmarkas Venner ønsker å bidra på en eventuell befaring i juni.

5 Avslutning

Som tidligere framhevet er det meget store brukerinteresser knyttet til Nøklevann. Vi vil advare mot det hastverket som Oslo kommune legger opp til. Vi tror at alle er tjent med en god høringsprosess før vedtak fattes og med stor vekt på meget god informasjon til allmennheten i etterkant av tillatelsen. Etter vårt syn har rehabilitering av dammen ikke slik hast at en ikke kan vente til 2016 eller 2017.

Med vennlig hilsen

Johan G. Ellingsen (elektronisk sign.)
styreleder

Silje Helen Hansen (elektronisk sign.)
styremedlem

Kopi:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen
Oslo kommune, Bymiljøetaten - Miljødivisjonen
Nøklevann ro- og padleklubb
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Oslo og Omland Friluftsråd